

TILVÆKST Grovfoder nr. 13, 16. maj 2025

Indhold

- **Mark**
 - Aktuelt i majs
 - Aktuelt i græs
 - Aktuelt i foderroer
 - Aktuelt i vårsæd
 - Bekæmpelse af rodukrudt i vårsæd
 - Tidlig svampebekæmpelse i vårbyg
- **Vanding**
 - Vandingssituationen, uge 20-21

MARK

Aktuelt i majs

Af planterådgiver Peter Siebert

Vær opmærksom på størrelsen af alm. hanespore ved bekæmpelsen, så du får brugt tilstrækkelig høj dosis.

Det varme vejr sætter såvel skub i væksten af majsens som i fremspiringen af ukrudtet. På trods af rettidig bekæmpelse af det første hold hanespore kan vi se, at det næste hold af hanespore fremspirer meget hurtigt efter den første sprøjtning. Udfordringen med hanespore er at tilpasse den kemiske løsning til størrelsen på hanesporen, som vi også skrev om i TILVÆKST Grovfoder nr. 12. Her til anden sprøjtning, T2, og for nogen den afsluttende sprøjtning, er det vigtigt at få bekæmpet selv de lidt store hanespore-planter, som har fået lov til at stå for længe og er vokset ud over den størrelses, der almindeligvis ses ved sprøjtningen.

Ved store hanespore, som har mere end tre blade, skal doseringen af MaisTer op på 75-90 g per hektar afhængig, af hvor meget der er brugt i T1. Har du en jævn fremspiring af hanespore, som står med de ca. maks. to et halvt blade, kan du også indtænke en pletsprøjtning med Onyx EC i kombination med et mesotrion-produkt. Sidst nævnte løsning er vigtig at indtænke i forhold til at forebygge resistensudvikling i populationerne af hanespore. Det kan desuden nævnes at Onyx EC desværre har en lidt uheldig lugt, når det sprøjtes ud, som kan være til gene for de omkringliggende naboer. Firmaet bag Onyx EC fortæller, at lugten aftager efter et døgn tid.

Billede 1 Hvert år har sit særkende. Foruden alm. hanespore ses sort natskygge også som en af de tidligt fremspirende – og nogle steder meget dominerende – arter i år.

(Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Det varme vejr giver også anledning til at indtænke en løsning med Fighter 480 eller Basagran SG som har meget god effekt på storke- og hejrenæb, når der er solskin og temperaturer over 18 °C. Udover Fighter 480 og Basagran SG har Harmony 50 SX også effekt på storke- og hejrenæb. Effekten er dog utilstrækkelig for Harmony 50 SX når storke- og hejrenæb har flere sæt løvblade. Du finder forslag til dosering for Fighter 480 og Basagran SG i TILVÆKST Grovfoder nr. 11.

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Hovedparten af årets første slæt er høstet når weekenden er ovre.

Det store ryk med høst af første slæt har været i denne uge. På trods af det gode vejr ser det ikke ud til, at kvaliteten i græsset endnu blevet påvirket meget, og græsmarker med blandinger baseret på middeltidlige og sildige rajgræsser som Sydvestjyden® og blanding 35 er endnu ikke i væsentligt omfang begyndt at skride igennem, hvorfor FK org. stof stadig må forventes at ligge omkring det ønskede niveau på 80-82.

Billede 2 Det store ryk med høst af første slæt græs ser ud til at være ovre hen over weekenden. De fleste vælger at sprede græsset for hurtig forvejring, men det er ikke sket her (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Hvor græsset ikke er vandet, er det kun de færreste arealer, der kan stille tilstrækkeligt vand til rådighed for optimal vækst i græsset, og græsset vil være slapt og føles klistret pga. højt sukkerindhold, som havde det været skårlagt et par

timer. Det skyldes, at planterne stadig er i stand til at producere sukker ved fotosyntesen, men ikke har tilstrækkelig vand til rådighed til at producere en tilsvarende mængde blade og stængel. Tørstofindholdet i sådan en afgrøde ligger måske på 22-23 procent, hvor det almindeligvis ligger på 16-18 procent i en afgrøde i fuld vækst. Det betyder, at forvejringer sker fra et mere tørt udgangspunkt, og det forvejrer meget hurtigt. Hold øje med at det ikke bliver for tørt!

Den manglende nedbør begynder at blive kritisk, nu hvor alle afgrøder behøver vand. Har du tilstrækkelig vandingskapacitet, skal du selvfølgelig vande alle dine afgrøder. Er du derimod nødt til at prioritere, kan du gå frem efter flg. "prioritering-rækkefølge":

- Græs til afgræsning
- Vårsæd med nyt kløvergræs- og græsudlæg
- Tidlig sået vårsæd
 - Ærter
 - Byg/ært
 - Vårsået korn
- Slætgræs

Er dine marker med vårsæd ikke færdiggødede, skal du selvfølgelig overveje, hvorvidt du vil gødske dem, hvis der ikke kan vandes. Ligeledes kan det på nuværende tidspunkt ikke anbefales at tildele gylle eller handelsgødning til slætgræsmarker, hvor der ikke vandes. Græsset har kompensatorisk vækst og kan sagtens nå at give fuldt udbytte, selvom væksten står stille i en periode. Derfor vil det være bedre at afvente bedre vækstbetingelser for græsset, så gødningen kan omsættes til vækst fremfor at tildele gødning nu til et fuldt slæt, som ender med at blive begrænset pga. vandmangel.

Læs mere om vandingssituationen i artiklen 'Vandingssituationen, uge 20-21'.

Rådyrlam kan reddes

I sidste nummer af Tilvækst Grovfoder skrev jeg om mulighederne for at undgå, at rådyrlam bliver dræbt ved skårlægning. Der er heldigvis flere muligheder for selv at udføre flere lavpraktiske tiltag som afsøgning med hund og opsætning af stokke med sække eller flamingokasser til afskrækning af råen. Fælles for disse metoder er, at vinduet, hvor effekten er god, er ret lille. Anderledes kan det måske være at benytte sig af udsprøjtning af Trico, som er et effektivt afværgemiddel.

En test fra 2024, hvor det er undersøgt om rådyrlam kunne findes med termisk kamera på droner, viser spændende resultater; du kan læse mere om undersøgelsen i SEGES' artikel og selve afrapporteringen her.

Ligeledes har det vist sig, at lammene også kan findes ved at studere billederne fra et almindeligt drone-kamera. Lammets position i marken kan overføres som et hotspot i FarmTracking eller tilsvarende, hvorefter lammet kan flyttes til en sikker position. Gøres det rigtigt, vil råen fortsat kendes ved lammet, ligesom det heller ikke ser ud til, at lammene præderes hårdere af ræv eller andre rovdyr, efter de er flyttet. Alt tyder derfor på, at lammenes chance for at overleve græssæsonen kan forbedres markant ved en dedikeret indsats.

Aktuelt i foderroer

Af planterådgiver Thomas Harbo

Roerne vokser godt i det lune vejr. Hold øje med skadedyr, og sørg for at bekæmpe af alm. hanespore og andre ukrudtsgræsser.

Roerne trives godt og er endnu ikke ramt af vandmangel og tørkestress. Det er ved at være tid til at bekæmpe de allestedsnærværende hanespore og evt. andet græsukrudt. Mod hanespore må tiden vise, om én behandling er tilstrækkelig, eller om der sker en genfremspiring i løbet af de kommende uger. Skal du kun bekæmpe hanespore foretrækkes Agil 100 EC, som er billigst at anvende, men skal du også bekæmpe rajgræs, foretrækkes Focus Ultra + Dash, som giver en langt bedre effekt. Agil 100 EC anvendes også mod evt. forekomster af kvik. Begge midler bekæmper alm. hanespore meget effektivt, så du behøver ikke at behandle så tidligt som i majs. Lad de tidligst fremspirede planter få lidt størrelse, så du også får bekæmpet de senere fremspirede.

Tabel 1 Agil 100 EC og Focus Ultra, dosis mod græsukrudt i roer.

Middel	Dosis [L/ha]	Pris [Kr./ha]	Behandlingsfrist	Bemærkninger	Afstand til [m]		
					Vandmiljø	§3	Beboelse, veje m.v.
Agil 100 EC	0,75	188	60 dage før høst	Max. én behandling pr. år (ved denne dosis)	2	-	-
Focus Ultra Dash	1,5 0,5	323	Vækststadium 39	Max. én behandling pr. år (ved denne dosis)	-	5	2

Billede 3 Alm. Hanespore spirer også frem i stort antal i mange foderroemarker. De kan bekæmpes effektivt med Focus Ultra + Dash eller Agil 100 EC (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Der ses begyndende angreb af bedefluer som æg på bladundersiderne, ligesom der ses sporadiske angreb af ådselbillelarver. Skadedyrene trives generelt godt i det lune vejr, så hold øje med det i den kommende tid. Kun pyrethroidet Lamdex er godkendt til anvendelse i foderroer; anvend 0,15-0,2 kg/ha mod bedefluen og 0,2-0,25 kg/ha mod ådselbiller og evt. tægeangreb, som dog kun vil ses lange læhegn og beplantninger. Lamdex må anvendes tre gange pr. sæson i foderroer.

Tabel 2 Bekæmpelse af skadedyr i roer.

	Foderroer	
	Behandlingsfrist, afgrødestadium	Dosering [kg/ha]
Lamdex	9-16 og 34-39	0,3

Billede 4 Bedefluens æg kan nu findes på undersiden af roebladene. Bedefluen og andre skadedyr bekæmpes med Lamdex, som er det eneste godkendte pyrethroid i foderroer. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Aktuelt i vårsæd

Af planterådgiver Peter Siebert og Malte Holm Jakobsen

Hanespore bekæmpes senest i vækststadium 30

De tidligst såede vårsædsmarker er nu i strækningsfasen med vækststadium 31-32 (1. knæ og 2. knæ), og flyvehavremidlerne Primera Super og Foxtrot må ikke længere anvendes. Andre vårsædsmarker har endnu ikke helt afsluttet buskningen endnu og er derfor ikke forbi vækststadium 30. Husk, som vi også nævnte i sidste udgave af TILVÆKST Grovfoder nr. 12, at være opmærksom på fremspiring af hanespore i de områder af marken, hvor dette ofte har været et problem. I vårsæd som vårbyg og -hvede er det nemt og meget oplagt at bekæmpe hanespore. Da behandlingsfristen er vækststadium 30 (begyndende strækning) er det nu du skal tage stilling til, hvorvidt der skal foretages en bekæmpelse, inden det er for sent. Se forslag til middelvalg og dosis i TILVÆKST Grovfoder nr. 12.

Billede 5 Tæt bestand af hanespore i vårbyg. Selvom vårbyggen er tæt og konkurrerer godt, er bekæmpelse påkrævet. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Bekæmpelse af rodukrudt i vårsæd

Af planterådgiver Malte Holm Jakobsen

Rodukrudt i vårsæd bekæmpes bedst i kornets strækningsstadier. Ofte er der behov for en dedikeret indsats

gennem flere år.

Rodukrudt som agertidsel, agerpadderok, svinemælk og gråbynke kan give store problemer i vårsæd, hvis de ikke bliver håndteret i tide. En målrettet indsats med de rette midler og korrekt sprøjteteknik kan dog gøre en stor forskel.

Den bedste effekt opnås, når rodukruddets nye skud er godt fremme, og der ikke samtidig er mange små nye skud på vej. Det er bedre at sprøjte lidt for sent end for tidligt. For eksempel er agertidsel mest følsom, når den har 4-7 blade og er 15-25 cm høj.

Midler og strategier

Der er en god håndfuld midler, der kan bruges mod rodukrudd. På tværs af de fleste arter er det dog Metaxon, Zypar, Pixxaro EC og Starane XL, som har den bredeste effekt. Der er mange løsninger, men kun nogle få skal nævnes her. Husk at læse midlets etiket, da der er vigtige oplysninger om afgrødespecifikke begrænsninger i anvendelsen.

Generelt er kornafgrøderne kraftige og tætte, når rodukruddet skal bekæmpes, så du bør anvende en større vandmængde end ved mange andre sprøjtninger. Langsom kørsel, middelstore dråber f.eks. lavdriftdyser ISO 03 og 200-250 L væske pr. ha. Refleksdyser eller kompaktluftinjektionsdyser er også velegnede. Har du luftassisteret sprøjteudstyr, kan det også sikre god dækning – så længe det er korrekt indstillet.

- 1,0 L/ha MCPA (Metaxon) virker godt mod agertidsel, agerpadderok og svinemælk. **Tilsætning af 2,0 L/ha ammoniumsulfat og 0,2 L/ha sprede-klæbemiddel kan øge effekten, især ved lav luftfugtighed.** Behandling skal ske senest i vækststadiet 39 (når fanebladet er fuldt udviklet), ellers risikeres skade på kerneanlæggene. Husk også at holde 14 dages afstand til tidligere sprøjtninger med minimidler, så ukrudtet når god vækst.
- Mod agertidsel, grå bynke, spildkartofler er der gode effekter af 1,0 L/ha Zypar, som må anvendes frem til kornets vækststadium 45. Zypar er IKKE godkendt i havre.
- Mod agertidsel og grå bynke er der rigtig gode erfaringer med en tankblanding af 0,75 L/ha MCPA + 0,5 L/ha Zypar. Zypar er IKKE godkendt i havre.
- Mustang Forte har god effekt mod agertidsel og agersvinemælk, og kan også bekæmpe agerpadderok – dog kun hvis de er fremme inden vækststadiet 32.

Vær opmærksom på restriktioner for halm fra afgrøder behandlet med Mustang Forte og efterfølgende afgrøder: f.eks. må roer og kartofler først dyrkes 14 måneder efter behandling, og bælplanter som ærter og hestebønner 24 måneder efter. Vær derfor MEGET opmærksom på, hvor du bruger midlet!

Ved store bestande af grå bynke er én behandling sjældent nok. Landsforsøg fra 2023 og 2024 viser, at Mustang Forte og Zypar giver den bedste effekt alene, men at to behandlinger med 14 dages mellemrum – eventuelt i kombination med andre midler som MCPA, Express 50 SX, Nuance Max eller Pixxaro – kan øge effekten til op mod 90 %. Ved store flerårige planter med kraftige jordstængler kan det være nødvendigt at gentage indsatsen over flere år. Suppler gerne med glyphosat i stub efter høst.

På arealer, hvor der i flere år er dyrket majs, ses større bestande af aftenpragtstjerne. Den er svær at bekæmpe, men midler som Express 50 SX, Nuance Max 75 WG, Starane 333, MCPA og Zypar har vist en god effekt.

Du kan se SEGES fulde forslag til bekæmpelse af rodukrudd i vårsæd her.

Tidlig svampebekæmpelse i vårbyg

Af planterådgiver Peter Siebert og Malte Holm Jakobsen

Hold øje med tidlige angreb af bygbladplet i vårbyg i pløjefri systemer med forfrugt vårbyg.

Tidlige angreb af bygbladplet

I vårbyg følges udviklingen af bygbladplet og skoldplet i de tidlige vækststadier (buskning indtil 1. knæ). Hvis der praktiseres pløjefri dyrkning med mange afgrøderester liggende på overfladen af jorden og forfrugten er vårbyg, skal du være særlig opmærksom på tidlige angreb af svampe, da mængden af smitstof er stor.

Triazol-regler

Ved eventuel bekæmpelse skal du være særlig opmærksom på reglerne vedrørende begrænsning for anvendelse af triazol. I de tidligste vækststadier svarer 0,3 L/ha Orius Gold f.eks. til 90 procent af maksimaldosis. En tidlig behandling med et svampemiddel indeholdende triazoler tæller hårdere, end hvis samme dosis og middel anvendes på et senere vækststadium. Derfor kan den "tidlige" bekæmpelse blokere for middelvalget senere i svampebekæmpelsen. Hvor der er behov for tidlig bekæmpelse, vækststadium 30-33, af bygbladplet, skoldplet eller bygrust i vårbyg kan der f.eks. behandles med

- 0,3 L/ha Comet Pro (mindst 21 dages interval mellem to behandlinger).

Eller

- 0,25 L/ha Proline Expert EC 240 (bidrager til triazol regnskabet med 37 %, dog kun 24 % i st. 33).

Skadetærskler i vårbyg

- **Meldug** (kun i sorten Focus): 1-10 % angrebne planter.
- **Bygrust**: 10 % angrebne planter.
- **Bygbladplet**: I RGT Planet og Applaus: 10 % angrebne planter, øvrige sorter: 50 % angrebne planter i st. 30-31 (begyndende strækning) herefter 25 %.
- **Skoldplet**: 10 % angrebne planter og 5 dage med over 1 mm indenfor de seneste 14 dage.

I næste udgave bringer vi vores sædvanlige artikel vedrørende "svampebekæmpelse i vårsæd".

VANDING

Vandingssituationen, uge 20-21

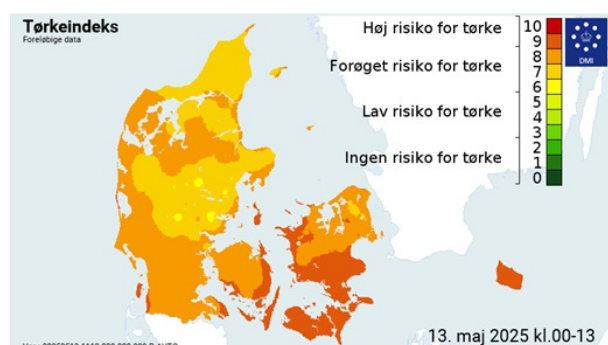
Af planterådgiver Malte Holm Jacobsen

Den aktuelle situation er præget af høj fordampning og manglende nedbør. Ifølge DMI er der registreret 0 mm nedbør de seneste syv dage, og prognoserne viser fortsat ingen udsigt til regn. Derfor bør du overveje din strategi i forhold til, hvor stor vandingskapacitet du har på ejendommen.

Det er vigtigt at du gør dig overvejelser om, hvor stor et areal du kan nå at holde tilstrækkeligt vandet op, inden du begynder vanding efter første slæt – særligt om der skal tilføres gylle eller gødning til alle arealer, eller om du allerede nu skal koncentrere indsatsen på et mindre areal. Mange steder er det allerede nu nødvendigt at prioritere og eventuelt vælge arealer fra for at kunne holde de "bedste" arealer fuldt op. Det nuværende vandforbrug ligger på ca. 4,5 mm pr. døgn i en velforsynet slætgræsmark, hvilket betyder, at der bør vandes cirka én gang om ugen med omkring 30-35 mm.

Du bør også tage højde for de nye kommende slætgræsmarker, hvor nyt kløvergræsudlæg er etableret i byg/ært eller korn. Disse afgrøder skal prioriteres højt, da græsudlægget mangler vand. Rødderne i udlægget er endnu ikke dybtgående og kommer derfor hurtigt i vandmangel – i værste fald kan de tørre helt ud.

Vårsæden er i år blevet sået tidligere og har derfor opbygget en del biomasse. Det betyder, at fordampningen nu ligger på godt 3 mm om dagen. Den 13. maj var vandunderskuddet 55 mm på JB 3-jord i Varde-området i vårbyg sået ultimo marts. – Der er kun begrænset forskel inden for SAGRO's område.

Figur 1 Tørkeindeks den 13. maj (Kilde: DMI)

Søg dispensation hos kommunen

Mange har allerede brugt en stor del af årets vandingskvote. Er du bekymret for, at du får brug for at vande mere end din tilladelse giver dig lov til, bør du søge om dispensation til at øge den oppumpede mængde hos kommunen. Du kan selvfølgelig selv rette henvendelse til kommunen, eller du kan få hjælp hos SAGRO. Ønsker du hjælp skal du kontakte Per Lousdal på tlf. 9629 6641 / 2910 2353, mail pll@sagro.dk